

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 382/2020-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť občianskeho združenia Klub Strážov, Švabinského 17, Bratislava, IČO 36 115 614, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 23/2017 z 27. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo občianskeho združenia Klub Strážov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 23/2017 z 27. septembra 2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 23/2017 z 27. septembra 2018 z r u š u j e a v e c v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý nahradiť občianskemu združeniu Klub Strážov trovy právneho zastúpenia v sume 415,51 € (slovom štyristopätnásť eur a päťdesiatjeden centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Ivety Rajtákovéj, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého uznesenia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 382/2020-23 z 8. októbra 2020 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť občianskeho združenia Klub Strážov, Švabinského 17, Bratislava, IČO 36 115 614 (ďalej len „sťažovateľ“), podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 23/2017 z 27. septembra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že [REDACTED] ako žalobca podal na Okresnom súde Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) návrh, ktorým sa proti sťažovateľovi domáhal, aby súd uložil sťažovateľovi povinnosť zverejniť na internetovej stránke www.otvorene.sk v časti „Mesto Považská Bystrica“ informáciu nazvanú „Ospravedlnenie“, pričom v texte ospravedlnenia sa mal sťažovateľ ako registrátor

a prevádzkovateľ tejto internetovej stránky ospravedlniť žalobcovi za zverejnenie výrazov „Zlodej [REDACTED]“, „Zlodej a podvodník [REDACTED]“, „Chrapúň [REDACTED], bude mať väčšie priestranstvo na strieľanie [REDACTED]“, „So [REDACTED] pokračujúcou zlodejinou páchanou na obyvateľoch Považskej Bystrice a schvaľovanou našimi korupciou prehnitými poslancami“, ktoré boli zverejnené na internetovej stránke www.otvorene.sk v diskusii k príslušným článkom a ktoré výrazy mali byť podľa ospravedlnenia nepravdivé a nepriaznivo zasahujúce do osobnostných práv žalobcu. Ďalej žalobca žiadal, aby bolo sťažovateľovi uložené odstrániť z predmetnej internetovej stránky v rámci označených článkov uvedené výrazy a aby bol sťažovateľ zaviazaný zaplatiť mu z titulu náhrady nemajetkovej ujmy sumu 5 000 € a náhradu trov konania. Podľa žalobcu sťažovateľ ako registrátor a prevádzkovateľ predmetnej internetovej stránky je plne zodpovedný za výroky na tejto stránke publikované a zverejnené a je povinný pri prevádzkovaní tejto stránky postupovať tak, aby nedochádzalo k poškodzovaniu práv iných osôb. Sťažovateľ s návrhom nesúhlasil. Poukázal na to, že nie je autorom predmetných komentárov a že v konaní nie je pasívne legitimovaný, keďže právny poriadok nepozná zodpovednosť prevádzkovateľa internetovej stránky za diskusné príspevky, ktorých autorom nie je prevádzkovateľ.

3. Okresný súd svojím rozsudkom sp. zn. 7 C 96/2011 z 31. októbra 2011 návrhu žalobcu vyhovel v celom rozsahu. Proti uvedenému rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) svojím rozsudkom sp. zn. 19 Co 35/2012 z 26. apríla 2012 tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku, v ktorom bolo uložené sťažovateľovi odstrániť z predmetnej internetovej stránky výrazy: „Zlodej [REDACTED]“, „Zlodej a podvodník [REDACTED]“, „Chrapúň [REDACTED], bude mať väčšie priestranstvo na strieľanie [REDACTED]“, „So [REDACTED] pokračujúcou zlodejinou páchanou na obyvateľoch Považskej Bystrice a schvaľovanou našimi korupciou prehnitými poslancami.“. V prevyšujúcej časti návrh zamietol a nepriznal žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania.

4. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, v ktorom namietal, že postup odvolacieho súdu, keď priamo na pojednávaní odvolacieho súdu žiadal právnych zástupcov účastníkov, aby sa vyjadrili k možnému použitiu § 6 ods. 5 zákona č. 22/2004 Z. z. o elektronickom obchode a o zmene a doplnení zákona č. 128/2002 Z. z.

o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 284/2002 Z. z. (ďalej len „zákon č. 22/2004 Z. z.“), bol odňatím možností sťažovateľovi konať pred súdom, keďže označené ustanovenie právneho predpisu v konaní dosiaľ nebolo použité. Sťažovateľ zároveň poukázal na to, že právne posúdenie veci odvolacím súdom nie je správne, pretože na predmetnú vec nemožno vzťahovať zákon č. 22/2004 Z. z., keďže tento definuje vzťahy medzi poskytovateľom služieb informačnej spoločnosti a ich príjemcov, pričom sťažovateľ prevádzkovaním stránky www.otvorene.sk nie je poskytovateľom služieb informačnej spoločnosti, pretože táto služba nie je poskytovaná za úhradu a nie je poskytovaná na žiadosť príjemcu. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 Cdo 141/2012 zo 14. augusta 2013 zrušil dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd následne uznesením sp. zn. 19 Co 618/2013 z 20. novembra 2014 zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 7 C 96/2011 z 31. októbra 2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 7 C 257/2014 zo 17. júna 2015 rozhodol rovnako, ako vo svojom rozsudku z 31. októbra 2011. Uviedol, že zodpovednosť sťažovateľa vyplýva z ustanovenia § 11 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka a navyše aj z ustanovenia § 6 ods. 4 zákona č. 22/2004 Z. z. Proti tomuto rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom poukázal na to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je nezrozumiteľné, keďže okresný súd akoby len pokračoval v odôvodňovaní svojho rozhodnutia bez toho, aby v ňom bolo uvedené, aké dôkazy vykonal a aké skutkové okolnosti z nich vyvodil. Sťažovateľ ďalej namietal, že okresný súd sa neriadil právne záväzným názorom vyplývajúcim zo skoršieho rozhodnutia odvolacieho súdu, a predovšetkým namietal, že pokiaľ súd prvej inštancie vyvodil jeho zodpovednosť za inkriminované výroky zo zákona č. 22/2004 Z. z., ide o nesprávne právne posúdenie, keďže internetová stránka prevádzkovaná sťažovateľom nie je službou informačnej spoločnosti tak, ako je táto definovaná v § 2 písm. a) zákona č. 22/2004 Z. z. a v čl. 1 smernice 98/34/ES v spojení s odsekom 17 preambuly smernice 2000/31/ES. Sťažovateľ výslovne uviedol, že prevádzkovaním predmetnej stránky nespĺňa kritérium poskytovania služieb informačnej spoločnosti. Poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-291/2003 z 11. septembra 2014 a uzavrel, že jeho zodpovednosť za dotknuté výroky

nemožno vyvodiť z ustanovení zákona č. 22/2004 Z. z. Krajský súd o odvolaní sťažovateľa rozhodol tak, že svojím rozsudkom sp. zn. 19 Co 735/2015 z 25. augusta 2016 napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil, pričom sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že v predmetnej veci je možné použitie zákona č. 22/2004 Z. z., pretože prevádzkovaním predmetnej stránky sťažovateľ poskytuje službu informačnej spoločnosti. Aj vo vzťahu k priznanému zadosťučineniu vo forme ospravedlnenia za neoprávnený zásah a nemateriálnej ujmy odvolací súd súhlasil s názorom okresného súdu, že sťažovateľ tým, že neodstránil zo svojej internetovej stránky predmetné výroky, hoci aj mal na to technické prostriedky, založil svoju občianskoprávnu zodpovednosť za ne.

6. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z ustanovenia § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP poukázal na to, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je akoby „pokračovaním“ už zrušeného, teda neexistujúceho jeho skoršieho rozsudku, že na túto okolnosť poukazoval vo svojom odvolaní, pričom tento nedostatok nebol odstránený ani odvolacím súdom. K dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovateľ uviedol, že za nesprávne právne posúdenie veci považuje posúdenie jeho zodpovednosti za výroky a vyjadrenia iných osôb na ním prevádzkovanej webovej stránke podľa ustanovení zákona č. 22/2004 Z. z.

7. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol.

8. So zreteľom na sťažovateľom deklarovанú prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezrozumiteľnosťou a nedostatočnosťou odôvodnenia, najvyšší súd dospel k záveru, že tento dôvod prípustnosti naplnený nebol. Bez ohľadu na to, že sa sťažovateľ s týmto názorom dovolacieho súdu nestotožňuje, za zásadné porušenie jeho práv považuje odmietnutie jeho dovolania, ktoré založil na ustanovení § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ako neprípustného.

9. K tomu sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentoval:

«Tvrdenie dovolacieho súdu, že „dovolateľ neoznačil konkrétnu právnu otázku, riešenú odvolacím súdom, od ktorej záviselo rozhodnutie v danej veci, ktorá doteraz nebola dovolacím súdom riešená“, nezodpovedá obsahu dovolania sťažovateľa...»

Vychádzajúc zo všeobecne akceptovaného vymedzenia nesprávneho právneho posúdenia veci súdom, tak ako je definované v... rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2M Cdo 4/09 a z obsahu dovolania sťažovateľa je nesporné, že ten explicitne (bod 34, 47, 48) výslovne uviedol, že nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom je aplikovanie ustanovení zákona č. 22/2004 Z. z. na súdenú vec, teda namietať subsumovanie skutkového stavu pod normu tohto hmotného práva. Nie je možné pochopiť, akými myšlienkovými postupmi dospel dovolací súd k záveru, že konštatovanie sťažovateľa, že posúdenie jeho zodpovednosti za predmetné výroky podľa zákona č. 22/2004 Z. z. je nesprávnym právnym posúdením, resp. že konštatovanie sťažovateľa uvedené v bode 48 dovolania o tom, že námietky proti nesprávnemu právnemu posúdeniu veci predkladá opätovne v dovolaní, keďže odvolací súd na ne nereagoval, a že na predmetnú vec nemožno vzťahovať zodpovednosť poskytovateľa služieb informačnej spoločnosti, keďže sťažovateľ nie je poskytovateľom služieb informačnej spoločnosti, nie je vymedzením právnej otázky v súlade s ust. § 432 ods. 2 CSP...

Ust. § 447 CSP taxatívne vymenúva dôvody, na základe ktorých dovolací súd dovolanie odmietne. Keďže v prípade dovolania sťažovateľa založeného na prípustnosti podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP nebol daný žiaden z taxatívne vymenovaných dôvodov na jeho odmietnutie, nebolo oprávnením dovolacieho súdu odmietnuť ho, teda meritórne ho nepreskúmať. Ak dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie dôvodné nie je, dovolanie zamietne (§ 448 CSP), pred tým je však povinný ho preskúmať a v súlade s povinnosťou vyplývajúcou z princípu spravodlivého súdneho konania dať vo svojom rozhodnutí odpoveď na podstatné otázky v dovolaní nastolené. Dovolací súd však uvedeným spôsobom nepostupoval a napadnutým rozhodnutím, odmietnutím dovolania sťažovateľa, zasiahol do jeho touto sťažnosťou namietaných práv.»

10. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa Klub Strážov, občianske združenie:

- domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva v konaní pred súdom zakotvené v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky,

- na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo 23/2017 zo dňa 27.9.2018 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo 23/2017 zo dňa 27. 9. 2018 a vracia vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

II.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

11. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. Cpj 159/2020 z 29. októbra 2020 doručeným ústavnému súdu 6. novembra 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti predseda najvyššieho súdu, v ktorom argumentoval:

„Pokiaľ ide o časť napadnutého rozhodnutia, ktoré sa týka odmietnutia odvolania podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C.s.p., v tomto smere sa javí sťažnosť ako nedôvodná. Na podklade existujúcej praxe senátov najvyššieho súdu pri posudzovaní dovolaní podaných podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. sa zameral na vymedzenie dovolacej otázky, ako náležitosti mimoriadneho opravného prostriedku, ktoré musí spĺňať dovolanie podané podľa tohto ustanovenia. Sťažovateľ podľa konajúceho senátu neuviedol konkrétnu právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorú odvolací súd posúdil nesprávne. Pri tomto posudzovaní dovolací súd postupoval v súlade s procesnými ustanoveniami i predchádzajúcou praxou dovolacích senátov najvyššieho súdu. Je povinnosťou dovolateľa pri podaní dovolania podľa ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. vymedziť právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorú odvolací súd posúdil nesprávne. Procesná úprava obsiahnutá v Civilnom sporovom

poriadku (§ 421, § 431 až § 435) jasne hovorí o potrebe vymedziť právnu otázku zo strany dovolateľa, nestačí len konštatovanie porušenia viacerých ustanovení právnych predpisov, prípadne použitie nesprávneho právneho predpisu. K tomuto smerovala nová úprava dovolacieho konania po rekodifikácii civilného procesného práva účinná od 1. júla 2016. Posudzovať splnenie týchto povinností z hľadiska prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Rozhodnutie konajúceho senátu najvyššieho súdu a jeho odôvodnenie v tejto časti možno považovať za súladné so zákonom a rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.“

12. Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

13. K vyjadreniu najvyššieho súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj sťažovateľ. Tento vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 20. novembra 2020 poukázal na to, že vyjadrenie najvyššieho súdu neobsahuje argumentáciu spôsobilú spochybniť opodstatnenosť sťažnostných námietok, keďže obsahuje len konštatovanie, čoho sa sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom domáha, ako vec posúdil dovolací súd, čo namieta sťažovateľ, a tiež konštatovanie, že najvyšší súd rozhodol „v súlade s existujúcou praxou senátov najvyššieho súdu“. Zároveň sťažovateľ uviedol nasledujúcu argumentáciu:

«... ako je zrejmé z obsahu dovolania, sťažovateľ zrozumiteľným a jasným spôsobom definoval právnu otázku, ktorá bola prvoinštančným, ale aj odvolacím súdom, posúdená nesprávne. Nesprávne posúdenie tejto právnej otázky malo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, teda rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia tejto právnej otázky. Sťažovateľ v dovolaní uviedol právne argumenty, svedčiace o nesprávnosti tohto právneho posúdenia. Zároveň uviedol, že táto právna otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Takýto postup predpokladá ust. § 421 ods. 1 CSP a ust. § 432 CSP. Otázka nastolená sťažovateľom nebola marginálnou otázkou, ale treba opätovne zdôrazniť, kľúčovou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samotnej, teda iné (podľa sťažovateľa správne) právne posúdenie nastolenej otázky odvolacím súdom bolo spôsobilé privodiť pre sťažovateľa priaznivejšie rozhodnutie...

Osobitne prekvapujúcim je konštatovanie najvyššieho súdu o „existujúcej praxi“. Pojem „existujúca prax“ vo vzťahu k rozhodovacej činnosti súdov platné právo nepozná a nepozná ho ani právna teória. Možno sa len domnievať, že v stave dôkaznej núdze sa najvyšší súd uchýlil k takejto neudržateľnej obrane svojho rozhodnutia. Na okraj je potrebné len poznamenať, že „existujúca prax“ nemôže vytvárať iné právne prostredie, teda iné podmienky prípustnosti a dôvodnosti dovolania, ako platný a účinný právny predpis. Súdny, vrátane najvyššieho, sú povinné aplikovať a interpretovať platné a účinné právne predpisy...»

14. Sťažovateľ tiež vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

15. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

16. Ústavný súd prípisom č. k. III. ÚS 382/2020-34 zo 14. októbra 2020 podľa § 126 zákona o ústavnom súde upovedomil o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa zúčastnenú osobu, a to [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „zúčastnená osoba“ alebo „žalobca“), s možnosťou vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia tohto prípisu. Zúčastnenej osobe bol predmetný prípis doručený 20. októbra 2020 a ústavný súd konštatuje, že nevyužila možnosť vyjadriť sa v konaní pred ústavným súdom.

III.

Relevantná právna úprava

17. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

18. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

22. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

23. Podľa § 428 CSP v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

24. Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

25. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

26. Podľa § 447 písm. f) CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

IV.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie vecí ústavným súdom

27. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, k porušeniu ktorých malo dôjsť napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté jeho dovolanie. Sťažovateľ považuje za zásadné porušenie jeho práv odmietnutie dovolania, ktoré založil na ustanovení § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Spochybňuje záver najvyššieho súdu, že neoznačil konkrétnu právnu otázku riešenú odvolacím súdom, od ktorej záviselo rozhodnutie v danej veci, ktorá doteraz nebola dovolacím súdom riešená, keďže v dovolaní výslovne uviedol, že nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom je aplikovanie ustanovení zákona č. 22/2004 Z. z. na súdenú vec.

28. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

29. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené

účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

30. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

31. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

32. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre pravidelne pripomína, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

33. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

34. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej a platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

35. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05).

36. Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (IV. ÚS 1/02).

37. Dovolanie je podľa ústavného súdu (II. ÚS 89/2018, I. ÚS 336/2019) priesečníkom (a) hodnoty jednotnej, práve a len najvyšším súdom pre celé územie zveľaďovanej interpretácie práva s tým, že účelom § 421 CSP je tvorba, ustáľovanie a presadzovanie ustálenej rozhodovacej praxe, (b) ale rovnocenne je dovolanie podľa § 421 CSP prostriedkom ochrany individuálnej pozície účastníkov konania, resp. ochrany individuálnej spravodlivosti strán sporu, účastníkov konania. Tieto hodnoty (normatívnosť

a individuálnosť) sú rovnocenné a sú nastavené textom zákona. Najvyšší súd je pri rozhodovaní o dovolaní súdom, ktorý „súdi súdy“, a zároveň účastníkov konania s dôsledkami pre mnohých aktuálnych a budúcich účastníkov. Platí to rovnako pre dovolanie týkajúce sa právneho posúdenia veci (§ 421 CSP), ako aj pre dovolanie pre zmätočnosť (§ 420 CSP). Rozhodnutím o dovolaní sa cez interpretáciu vdychuje život právnym normám s dôsledkami pre celé územie Slovenskej republiky.

38. Najvyšší súd ostáva najvyšším, aj keď ústavný súd môže zrušiť jeho rozhodnutie. Najvyšším je preto, že má pôsobnosť pre celé územie Slovenskej republiky, je svorníkom všetkých všeobecných súdov: Inštitucionálne [§ 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“)] aj procesne (Civilný sporový poriadok) je najvyšší súd poverený úlohou zjednocovať judikatúru (I. ÚS 336/2019).

39. V náleze sp. zn. II. ÚS 637/2015 (bod 16) ústavný súd uviedol, že v zložitosti procesných vzťahov nie je v Slovenskej republike pre najvyšší súd ľahké vyjadrovať hmotnoprávny názor. Ak sa nejaký ustáľuje, ba až fixuje a umocňuje tak právnu istotu, je namieste citlivý, precízny, a nie súťaživý postoj ústavného súdu. To neznamena akúsi právnu neangažovanosť, ale rešpekt k hodnote ustálenej judikatúry v rozmanitosti podústavného práva, a to zvlášť na poli (mimoriadneho) dovolania. Ústavný súd tým okrem iného vyjadril ešte v období účinnosti Občianskeho súdneho poriadku podporu tvorby zvlášť hmotnoprávnej judikatúry. Možno dodať, že súčasná zákonná pozícia najvyššieho súdu je v tomto smere otvorenejšia.

40. Ústavný súd rešpektuje rozhodovací priestor najvyššieho súdu. Už v náleze sp. zn. II. ÚS 398/08 uviedol, že rešpektuje kompetenciu najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní, kým neprekročí ústavné štandardy.

41. Z tohto pohľadu ústavný súd zvažoval, do akej miery je vhodné takpovediac nútiť najvyšší súd do zjednocovania alebo tvorby judikatúry a nahrádzať tak jeho vnútorné presvedčenie.

42. Aby mohol najvyšší súd zistiť, či ide o zjednocovanie alebo tvorbu judikatúry – teda či chce dovolateľ, aby bola judikatúra zjednotená či tvorená, a taktiež či ide o nesprávne právne posúdenie veci, musí sa vymedziť, o čo vo veci ide, čo je jej jadrom, podstatou. Koncepcia Civilného sporového poriadku akcentuje zodpovednosť účastníkov, a preto podľa § 432 CSP dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

43. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol:

„Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a v dovolaní namietal, že súdy oboch inštancií vec nesprávne právne posúdili. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolateľ však neoznačil konkrétnu právnu otázku riešenú odvolacím súdom, od ktorej záviselo rozhodnutie v danej veci, ktorá doteraz nebola dovolacím súdom riešená. Sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu zhodnými so závermi súdu prvej inštancie o aplikácii príslušných zákonných ustanovení na špecifické okolnosti vyplývajúce zo zisteného skutkového stavu, alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci však významovo nezodpovedá kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP. V danej veci oba súdy nižšej inštancie zhodne dospeli k jednoznačnému záveru o aplikácii zákona č. 22/2004 Z.z. na skutkové okolnosti danej veci a aj vysvetlili, z akých dôvodov k takémuto záveru dospeli. A na základe toho dospeli aj k jednoznačnému záveru o dôvodnosti nárokov uplatnených žalobcom.“

44. Ústavný súd musí súhlasiť so sťažovateľom, že obsahu jeho dovolania nezodpovedá tvrdenie najvyššieho súdu, že sťažovateľ ako dovolateľ „neoznačil konkrétnu právnu otázku riešenú odvolacím súdom, od ktorej záviselo rozhodnutie v danej veci, ktorá doteraz nebola dovolacím súdom riešená“. Z obsahu dovolania sťažovateľa je nesporné, že tento výslovne uviedol, že nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom je

aplikovanie ustanovení zákona č. 22/2004 Z. z. na súdenu vec. Konkrétnejšie v bode 47 jeho dovolania je uvedené: „*Toto právne posúdenie odvolacím súdom, teda že na zodpovednosť žalovaného za výroky iných osôb zverejnené na stránke www.otvorene.sk možno vzťahovať ustanovenia zákona č. 22/2004 Z. z., a že zodpovednosť žalovaného za takéto výroky možno vyvodit' z ust. § 6 ods. 4 a ods. 5 označeného zákona a na základe týchto ustanovení možno žalovanému uložiť odstránenie takýchto informácií z elektronickej komunikačnej siete, nie je správne.*“ Sťažovateľ odôvodnil dovolanie tým, že krajský súd si uvedenú otázku podstatnú pre rozhodnutie zodpovedal nesprávne, a uviedol, v čom táto nesprávnosť spočíva. Takýto variant právnej otázky je zmysluplný a dostatočne konkrétny, umožňujúci prípustnosť dovolania.

45. Keďže do obsahu základného práva na súdnu ochranu/práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa strane poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch, ak riadne splní zákonné podmienky prípustnosti, pričom sťažovateľ tieto podmienky splnil, najvyšší súd odmietnutím dovolania porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie

46. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

47. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

48. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

49. Úlohou najvyššieho súdu bude opätovne konať a rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa, rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyslovený v tomto rozhodnutí. Ústavný súd netvrdí, že sťažovateľ hmotnoprávne správne posúdil vec, ani netvrdí, že vec správne posúdil krajský súd. Najvyšší súd však podľa ústavného súdu aplikoval podústavné právo obsiahnuté v § 432 ods. 2 CSP na sťažovateľovo dovolanie tak, že mu nadmernou procesnou prísnosťou z hľadiska ústavnoprávneho znemožnil poskytnutie súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľ dovolaním domáhal. Povinnosťou najvyššieho súdu po vrátení veci na ďalšie konanie preto bude vyhodnotenie sťažovateľovho dovolania ako spĺňajúceho požiadavku podľa § 432 ods. 2 CSP a následné opätovné rozhodnutie o ňom.

50. Ústavný súd nevyhovел tej časti ústavnej sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhal vyslovenia zákazu pokračovať v porušovaní jeho základných práv, pretože tento účel splnilo samotné zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré ústavný súd vyhlásil za porušujúce označené práva sťažovateľa, a vrátenie veci na ďalšie konanie so záväzným právnym názorom zdôrazňujúcim účinný rešpekt k jeho právam (výrok 4 nálezu).

VI.

Trovy konania

51. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

52. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

53. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania

v sume 415,51 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 163,33 € vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 9,80 €. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou tejto dane. Náhradu za tretí úkon právnej služby – stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu doručené ústavnému súdu 20. novembra 2020, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože obsah doručeného stanoviska nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

54. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

55. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2021

Robert Šorl
predseda senátu